

Concepte i gramàtica

La correcció gramatical —si es vol, dit en termes més amplis i generals, la correcció del llenguatge— és independent de la correcció, o de l'exactitud i la veracitat dels conceptes que expressem i de les idees i la informació que comuniquem per mitjà del missatge lingüístic. Si diem *L'aigua del mar està salada* fem una frase certament incorrecta. En canvi, la frase *L'aigua del mar és dolça* és gramaticalment impecable, d'una correcció de llenguatge indiscutible. Que per mitjà d'aquesta frase hàgim fet una afirmació del tot errònia, contrària a la veritat, tal com és sabut de tothom, és una altra qüestió. Ara, si en un moment determinat ens importa d'assenyalar especialment que la frase *L'aigua del mar està dolça* és incorrecta des del punt de vista del llenguatge, no és lícit d'objectar que l'error està no en l'expressió lingüística sinó en el concepte o afirmació.

Ens hem servit a posta d'un exemple molt exagerat, i per tant podríem dir teòric, per a la nostra explicació. Però no és pas gens infreqüent que, en la pràctica del llenguatge, es barrejin inoportunament les consideracions i els comentaris sobre la correcció lingüística i la propietat gramatical d'una determinada frase i els que es refereixen als errors conceptuals que pugui contenir.

Cal recordar que en el nostre llenguatge habitual i quotidià —i també, és clar, en la llengua culta— fem servir continuament i sovint inconscientment una sèrie de figures com la metàfora i la metonímia, que consisteixen a fer servir un mot per un altre, o la hipèrbole, que consisteix en una exageració evident: *Li fa mal a la closca, Anem a prendre una copa, Tho he dit cinquanta mil vegades*. L'ús d'aquestes figures de llenguatge pot semblar a cops abusiu o inadequat, però és independent de la correcció gramatical de les construccions en què intervé, i no es pot combatre ni defensar —tal com sovint es fa— aquesta correcció basant-se en la seva utilització (d'aquestes figures).

Certs termes de valor quantitatiu, com *gens, res, tot, tothom*, etc., són sovint usats hiperbòlicament, com quan diem *Aquesta maleta no pesa gens*.

Aquesta frase és, tanmateix, ben correcta, mentre que «Aquesta maleta no pesa res», tal com diu algú, és una frase incorrecta del tot, i no es pot pas justificar dient que falla no per la gramàtica sinó pel concepte.

Albert Jané